

[Nacrt zakona o kritičnim sirovinama](#) uspostavlja dobar balans između zaštite životne sredine i društva i potrebe za brzim povećanjem snabdevanja kritičnim metalima. Međutim, potrebna su poboljšanja posebno u odnosima Evrope sa Globalnim Jugom, koji će snabdevati mnoge od ovih materijala, piše Julia Poliscanova.

Julia Poliscanova je viši direktor za vozila i lance nabavke e-mobilnosti u Transport & Environment, zelenoj NVO. Kritični metali su trenutno popularna reč širom sveta. Prelazak energije u razmerama i brzini je nemoguć bez više svega, od bakra do [litijuma](#).

Kina je ispred Evrope. Možemo da vodimo debatu o tome da li su pošteno stigli, ali takođe treba da prepoznamo svoju ulogu u tome da se ovo desi. Kina je rano počela da gradi domaće tržište električnih automobila i ulaže u baterije.

Evropska automobilska i naftna industrija su umesto toga gurale prvo dizel, zatim plug-in hibride, a sada i e-goriva. (Ove poslednje čak i ne postoje komercijalno, a ipak rizikuju da izbace tranziciju evropske e-mobilnosti).

Ali **Evropa** je i dalje u igri. Naše vođstvo u oblasti vetra na moru, rastuće investicije u fabrike baterija i rastuća flota električnih automobila (svaki sedmi automobil koji se danas prodaje je električni) sve to znači da imamo tržište da privučemo kritičnu industriju metala, od prerade do reciklaže.

Takođe imamo stručnost i znanje da održivo razvijamo ovu industriju. Izazov za Evropu je da obezbedi snabdevanje brzo, odgovorno i na način koji ne odražava naftu OPEK. Ovde dolazi na scenu Evropski zakon o kritičnim sirovinama. Komisija je predložila nacrt zakona u martu, a sada je sa Evropskim parlamentom i državama članicama da se dogovore. Da li je dovoljno dobro?

Nacrt zakona uspostavlja pravu ravnotežu između zaštite životne sredine i društva sa jedne strane, i potrebe za brzim povećanjem odgovornog snabdevanja metalima s druge strane. Dok finansijski stub EU do sada nedostaje (i potreban je), neka prilagođavanja samog teksta mogu ovo pretvoriti u snažan okvir.

Da li su ciljevi izvodljivi?

Ovaj zakon ima za cilj da se neki od lanca vrednosti metala, pre svega rafinacija, prerada i reciklaža, plasira na kopno. Analiza T&E pokazuje da je, uz malo industrijskog pritiska, evropski cilj prerade od 40% izvodljiv. Evropa može da preradi većinu litijuma koji će nam biti potreban do 2030. Već postoji kapacitet za preradu nikla i kobalta, posebno u Nordijskim zemljama, ali će morati da se delimično prilagodi kako bi se zadovoljilo tržište baterija. Što se tiče reciklaže, postoji potencijal da se postigne čak i veći cilj od 15%, ali je potrebna podrška da se to ostvari.

Danas Evropa radi mnogo predtretmana, ili usitnjava i spaljuje baterije u „crnu masu“ koja

sadrži sve vredne metale. Ali nedostaje nam sledeći korak u lancu vrednosti: postrojenja za oporavak kritičnih metala iz te crne mase koji će se koristiti u novim baterijama.

Skaliranje ove industrije oporavka materijala u Evropi trebalo bi da bude prioritet kroz strateške projekte zakona. Evropa takođe treba da označi crnu masu iz baterija kao otpad, što bi usporilo njen izvoz i dalo prednost lokalnim reciklerima.

Šta je sa zaštitnim merama?

Dok su osnove tu, potrebno je unaprediti zahteve vezane za izbor strateških projekata. Na primer, na listu treba dodati i globalnu konvenciju o pravima starosedelačkih naroda. Najvažnije je da se samo istinski snažne šeme sertifikacije, one sa upravljanjem sa više zainteresovanih strana i nezavisnim revizijama mogu uzeti u obzir, ali ne kao jedina provera usklađenosti.

Evropa takođe treba da počne bolje da razume uticaj vađenja **kritičnih minerala**. Različite sirovine imaju različite otiske sa kojima se suočavaju. Na primer, većina nikla dolazi iz Indonezije, tako da je smanjenje njegovog ugljičnog otiska prioritet. Za litijum, obezbeđivanje stroge zaštite vode je glavno pitanje. Zakon je nejasan o tome kada i kako će se ti uticaji rešavati, nešto što bi zakonodavci trebalo da pojašne rokovima i detaljima.

Globalna dimenzija

Ni reciklaža ni lokalna proizvodnja neće biti u obimu u narednoj deceniji, Evropa će morati da se oslanja na uvoz. To znači rad sa zemljama bogatim resursima širom sveta, posebno na jugu. Konkurencija za resurse od Indonezije do Zimbabvea se ubrzava. Obezbeđivanje **kritičnih metala** je geopolitička potraga 21. veka. Evropa ne bi trebalo da bude naivna i trebalo bi da strateški razmotri šta može da ponudi u odnosu na rastući kineski uticaj. Ovo bi trebalo da uključuje pomoć kompanijama na globalnom jugu da se pomaknu u lancu vrednosti ka preradi, da nateraju naše kompanije da vode operacije na čist i pošten način i da radnicima isplaćuju pristojne plate.

Kraći lanci snabdevanja, pri čemu se metali ekstrahuju i obrađuju u afričkim zemljama, a katode i baterije se zatim proizvode u Evropi, takođe će smanjiti emisije ugljenika. **Ovo ne bi trebalo da bude hvatanje resursa u kolonijalnom stilu.** Ovo bi trebalo da bude saradnja između ravnopravnih partnera, sa Evropom koja deli svoju stručnost i tehnologiju. Evropa takođe treba da radi zajedno sa drugim velikim tržištima, posebno sa SAD preko novog Kluba sirovina, kako bi se stvorio veći klub kupaca zasnovan na visokim i transparentnim standardima.

Za **kritične metale** potreban je strateški i odgovoran pristup u inostranstvu i čvrst okvir kod kuće. Podrška ovome sa fokusiranim finansijskim i klimatskim planom može pretvoriti evropski zeleni san u stvarnost.